

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Carolina Levcenco împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 13 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-1042/23
NR. PIGD 2-21187192-01-3ra-24102023)*

Recursul nemotivat declarat până la 01 septembrie 2023.
Motivarea recursului depusă după 01 septembrie 2023.
Art. 246 din Codul administrativ (versiunea până la 01 septembrie 2023).
Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Ciumac,
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca,

14 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 16 decembrie 2021, prin intermediul poștei terestre (f.d.22), Carolina Levenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Leova nr. 15/2021/21611 din 29 octombrie 2021, anularea notificării nr. 1-10/19-818 din 17 noiembrie 2021, anularea deciziei nr. 2021/15/1/31758 din 11 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei, anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-2202/2021 din 09 decembrie 2021 pe marginea cererii prealabile, obligarea achitării pensiei și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, la 19 august 1980 a fost angajată în funcția de laborant, în cadrul Școlii Internat din or. Leova, funcție deținută până la 27 august 1982. La 24 august 1982 a început studiile superioare în cadrul institutului pedagogic „Ion Creangă”, finalizându-le cu obținerea diplomei la 26 iunie 1987 în domeniul defectologiei.

3. Totodată, la 02 ianuarie 1987 a fost angajată în funcția de logoped în cadrul școlii auxiliare din sat. Cupcui, r-nul Leova, iar la 05 noiembrie 1988 a fost eliberată din funcția de logoped. La 04 aprilie 1991 a fost angajată în funcția de infirmieră în cadrul Spitalului raional Leova, fiind eliberată din funcție la 16 martie 1992. Tot la aceeași dată, a fost angajată în funcția de inspector-șef al Secției de cadre în cadrul Întreprinderii Mixte Moldo-Poloneze „Sawa”, urmată de angajarea la 11 aprilie 1994 în funcția de metodist la Inspectoratul școlar raional Leova, în legătură cu transferul din cadrul Întreprinderii Mixte Moldo-Poloneze „Sawa”, conform ordinului din 17 din 11 aprilie 1994. Însă la 05 august 1999 a fost eliberată din funcție, în legătură cu reforma teritorial-administrativă.

4. De asemenea, a menționat că la 12 august 1999 a fost angajată în funcția de pedagog în cadrul Stațiunii ecologice-biologice din or. Leova, iar la 14 iulie 2003, prin transfer, în temeiul ordinului nr.38, a fost eliberată din funcția deținută, fiind numită în funcția de specialist principal la Centrul Metodic al Direcției generale raionale de Învățământ, Tineret și Sport Leova. La 18 septembrie 2005 a fost transferată în funcția de specialist principal în problema ocrotirii copilului, fiind eliberată din funcție la 29 decembrie 2007. La 01 ianuarie 2008 a fost angajată în funcția de specialist principal în

problemele drepturilor copilului, iar la 10 octombrie 2012 a fost numită, prin transfer, în funcția de specialist principal, în legătură cu reorganizarea instituției.

5. Reclamanta precizat că în temeiul cererii personale, a solicitat acordarea pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public, iar prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Leova i-a fost stabilită pensia, care i-a fost achitată pentru lunile septembrie, octombrie 2021. Ulterior, la 08 noiembrie 2021 a primit decizia oficiului teritorial Leova al Casei Naționale de Asigurări Sociale Leova nr. 15/2021/21611 din 29 octombrie 2021, de respingere a cererii în stabilirea pensiei, notificarea nr. 1-01/19/818 din 17 noiembrie 2021 și decizia nr.2021/15/1/31758 din 11 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei.

6. Având în vedere dezacordul cu decizia respectivă, la 06 decembrie 2021 a depus cerere prealabilă, care s-a respins prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-2202/2021 din 09 decembrie 2021. În opinia reclamantei, concluzia expusă de pârâtă în actele administrative contestate, este una pripită, bazată pe ignorarea prevederilor normative relevante la caz, dar și pe interpretarea eronată a normelor de drept material relevante, cu încălcarea procedurii stabilite de lege. La situația din septembrie 2021, dispunea de vechimea în muncă necesară pentru acordarea pensiei în calitate de funcționar public conform prevederilor Legii serviciului public și Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

7. Reclamanta a declarat că activitatea desfășurată în perioada 11 aprilie 1994 – 05 august 1999 în funcția de metodist și funcția de specialist principal metodist în perioada 14 iulie 2003-18 septembrie 2005. În conformitate cu Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004, Nomenclatorul autorităților publice care au activat până la punerea în vigoare a Legii serviciului public nr. 443 din 04 mai 1995 și al funcțiilor publice din cadrul lor, la pct. 82 al secțiunii „Direcțiile, secțiile și alte subdiviziuni autonome ale Consiliului raional, Direcția de învățământ (1994-1999)”, nr. 8250 „specialiști: principal, coordonator” și 8251 „specialist”. Iar potrivit notei 3 „Perioadele de activitate în funcțiile de contabil superior, contabil, inspector superior, inspector, merceolog superior, merceolog, metodist, dispecer se vor include în vechimea în muncă în serviciul public doar pentru persoanele cu studii superioare și medii de specialitate din profilul respectiv”. Respectiv, perioada 11 aprilie 1994 – 05 august 1999 urmează a fi luată în calcul la stabilirea pensiei ca funcționar public.

8. În temeiul Anexei nr.1, secțiunea „Autoritățile publice care cad sub incidența Legii serviciului public”, autoritățile administrației publice locale, direcțiile și secțiile lor autonome, indiferent de sursele de finanțare, ale Legii serviciului public nr.443 din 04 mai 1995, funcția deținută în cadrul Cabinetului metodic din cadrul raionului Leova, era funcție publică, având în vedere faptul că era o secție subordonată consiliului raional Leova, alături

de Direcția de învățământ raională Leova. Astfel, funcția deținută cade sub incidența funcției publice, conform Legii serviciului public nr.443 din 04 mai 1995.

9. Cu referire la prevederile art. 1, art.3 alin.(1) din Legea serviciului public nr.443 din 04 mai 1995, reclamanta a afirmat că odată numită prin ordin, îndeplinea o funcție de interes public în domeniul educației într-o subdiviziune din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, activând în regim public, pentru îndeplinirea unei sarcini de interes general, și nu particular, în perioada 1994-2005 a ocupat funcții publice.

10. Reclamanta a considerat eronată aplicarea Legii nr.158/2008 pentru funcția deținută în perioada 2003-2005, când această lege nu era în vigoare, or, art. 7 alin. (1) din Codul civil, stabilește expres că legea civilă nu are caracter retroactiv. Decizia de refuz din 29 octombrie 2021 constituie un act administrativ individual, care îi încalcă drepturile, în special, dreptul la pensie pentru vechime în muncă.

11. În sensul art. 31 alin.(3) din Legea cu privire la sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, Casa Națională de Asigurări Sociale s-a expus deja asupra aspectului privind acordarea dreptului la pensie, având în vedere și lista de acte prezentată și din care rezultă cert vechimea în muncă necesară în acest sens. Or, emiterea unei decizii cu obiect diametral opus peste 2 luni din data depunerii cererii privind acordarea pensiei pentru vechimea în muncă, constituie o abatere gravă de la procedura impusă de Legea nr. 156/1998.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 30 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Carolina Levenco și s-a anulat decizia nr. 15/2021/21611 din 29 octombrie 2021 emisă de oficiul teritorial Leova al Casei Naționale de Asigurări Sociale de respingere a cererii în stabilirea pensiei, notificarea nr.1-01/19/818 din 17 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei, decizia nr.2021/15/1/31758 din 11 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-2202/2021 pe marginea cererii prealabile, ca ilegale. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Carolinei Levenco suma de 2 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 04 octombrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.78), Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat, iar la data de 15 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.91), a depus apelul motivat împotriva hotărârii din 30 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău,

sediul Rîșcani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Prin decizia din 13 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 30 septembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. S-a casat hotărârea din 30 septembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. S-a emis o nouă decizie prin care s-a admis parțial acțiunea înaintată de Carolina Levenco. S-a anulat decizia nr.15/2021/21611 din 29 octombrie 2021, emisă de oficiul teritorial Leova al Casei Naționale de Asigurări Sociale de respingere a cererii în stabilirea pensiei, notificarea nr.1-01/19-818 din 17 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei, decizia nr.2021/15/1/ 31758 din 11 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.L2202/2021 pe marginea cererii prealabile și decizia de suspendare a plății pensiei din 29 octombrie 2021 nr.2021/15/21605, ca ilegale. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Carolinei Levenco suma de 2 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

15. Pentru a decide astfel, instanța de apel subsumând punctul de vedere al participanților, stabilind starea de fapt și de drept, a stabilit că, hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, din motivele ce succed.

16. În acest sens, a reiterat prevederile art.44 alin.(1), (2) din Legea nr.156/1998, în redacția în vigoare până la 01 ianuarie 2017, care statuau că, asiguratul cu statut de funcționar public care a realizat stagiul de cotizare prevăzut la art.42 alin. (1) și (1¹) și confirmă un stagiu de cotizare în serviciul public de cel puțin 15 ani beneficiază de dreptul la pensie la atingerea vârstei specificate la alin.(2) din prezentul articol. Pensia se calculează în quantum de 75% din venitul mediu lunar asigurat determinat conform art.45. Începând cu 1 iulie 2011, pentru funcționarii publici se stabilește vârsta de pensionare de 57 de ani și 6 luni pentru bărbați și de 52 de ani și 6 luni pentru femei. În fiecare an ulterior, vârsta de pensionare se majorează conform tabelului nr.6, până la atingerea vârstei de pensionare prevăzute la art.41 alin.(1), femei – 2020 – 57 ani.

17. Prin Legea nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr.156/1998, a fost abrogat capitolul VI, unde erau prevăzute normele de stabilire a pensiei ca funcționar public. Potrivit art. VIII alin. (6) din Legea nr. 290/2016, prevederile prezentei legi nu se aplică funcționarilor publici, care la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, au realizat stagiul de cotizare de 33 de ani bărbați și de 30 de ani femei și de cel puțin 15 ani în serviciul public. Funcționarii publici menționați vor exercita dreptul la pensie în conformitate cu prevederile în vigoare ale capitolelor V și VI din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, până la momentul adoptării prezentei legi.

18. Instanța de apel a reținut din actele prezentate de reclamanta Carolina Levcenco că se confirmă că, la 01 ianuarie 2017 avea un stagiul total de cotizare de 30 de ani și cel puțin 15 ani în serviciul public, situație ce denotă, că la examinarea cererii acesteia de stabilire a pensiei, urmează a fi aplicate prevederile art. 44 alin. (1), (2) din Legea nr. 156/1998, în redacția în vigoare până la 01 ianuarie 2017.

19. Potrivit datelor din carnetul de muncă al reclamantei, la data depunerii cererii de stabilire a pensiei – 09 septembrie 2021, Carolina Levcenco confirma un stagiul de cotizare total de cel puțin 30 de ani și un stagiul de cotizare în serviciul public de cel puțin 15 ani.

20. La reexaminarea cererii reclamantei de stabilire a pensiei, la indicația Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Leova a respins cererea Carolinei Levcenco de stabilire a pensiei pentru limită de vârstă ca funcționar public, invocând precum că, perioadele de activitate ale reclamantei în funcția de metodist de la 11 aprilie 1994 până la 05 august 1999, în cadrul Inspectoratului Școlar raional Leova, cât și perioada de activitate de la 14 iulie 2003 până la 18 septembrie 2005, în funcție de specialist principal-metodist la Centrul Metodic, nu urmează a fi incluse în calculul stagiului special realizat în serviciul public.

21. Instanța de apel a desconsiderat aceste argumente ale organului de stat investit cu competența de stabilire, calculare și achitare a pensiei.

22. În acest sens, instanța a reiterat că, potrivit pct.10 din Anexa nr. 1 a Regulamentului ca privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004, stagiul total de cotizare se stabilește în temeiul Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei.

23. Potrivit pct.11 din Anexa nr.1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004, la calcularea stagiului de cotizare realizat în funcții publice se iau în considerare numai perioadele de activitate reală în autoritățile administrației publice, în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 01 ianuarie 2009) și a Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

24. În sensul pct.13 din Anexa nr.1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004, stagiul de cotizare în serviciul public include perioadele de activitate: a) în funcții publice în autoritățile publice centrale și locale prevăzute în anexa nr.1 la Legea serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009) și în anexa nr.1 la Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul

funcționarului public; b) în funcții publice în autoritățile publice care au activat pe teritoriul Republicii Moldova până la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009), conform modului stabilit de Guvern.

25. În temeiul Hotărârii Guvernului nr.151 din 23 februarie 2001 despre aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice: 01.03. funcțiile publice de rangul trei...01.03.02. Specialist principal. 01.03.03 Specialist coordonator. 01.03.04 Specialist.

26. Conform Hotărârii Guvernului nr.312 din 20 martie 1998 despre aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice: 12.03. Comitetul Executiv Raional, Direcțiile și Secțiile lui Autonome ...12.04.03. Rangul Trei. 12.04.03.01. Specialist principal.

27. Raportând circumstanțele de fapt ale speței la dispozițiile legale citate mai sus, instanța de apel a conchis că, perioada de activitate a reclamantei în funcția de metodist de la 11 aprilie 1994 până la 05 august 1999, în cadrul Inspectoratului Școlar raional Leova, cât și perioada de activitate de la 14 iulie 2003 până la 18 septembrie 2005, în funcție de specialist principal-metodist la Centrul Metodic urmează a fi incluse în calculul stagiului de cotizare în serviciul public al Carolinei Levcenco. Or, funcțiile deținute de reclamanta / intimată în această perioadă, au fost incluse în Clasificatoarele unice ale funcțiilor publice.

28. Sub acest aspect, a subliniat că în conformitate cu Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr. 412 din 22 aprilie 2004, „nomenclatorul autorităților publice care au activat până la punerea în vigoare legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 și al funcțiilor publice din cadrul lor”: pct. 82 al secțiunii „Direcțiile, secțiile și alte subdiviziuni autonome ale Consiliului raional”, Direcția de învățământ (1994-1999), nr. 8250 „Specialiști: principal; coordonator și 8251 Specialist; Nota 3: Perioadele de activitate în funcțiile de contabil superior, contabil, inspector superior, inspector, merceolog superior, merceolog, metodist, dispecer se vor include în vechimea în muncă în serviciul public doar pentru persoanele cu studii superioare și medii de specialitate de profilul respectiv.

29. Corespunzător, se deduce că funcția de metodist deținută de reclamant în perioada 11 aprilie 1994-05 august 1999, urmează a fi luată în calcul la stabilirea pensiei ca funcționar public.

30. Totodată, în temeiul Anexei nr. 1, Autoritățile administrației publice locale, direcțiile și secțiile lor autonome, indiferent de sursele de finanțare ale legii serviciului public, funcția deținută de reclamantă în cadrul Cabinetului Metodic din cadrul raionului Leova era funcție publică, având în vedere faptul că Cabinetul Metodic, care era o secție subordonată consiliului raional Leova, alături de Direcția de învățământ raională Leova.

31. Aceste circumstanțe denotă în mod cert că funcția de metodist de la 11 aprilie 1994 până la 05 august 1999, în cadrul Inspectoratului Școlar raional Leova, cât și perioada de activitate de la 14 iulie 2003 până la 18 septembrie 2005, în funcție de specialist principal-metodist la Centrul Metodic, cad sub incidența funcției publice, conform Legii serviciului public nr. 443-XIII din 04 mai 1995.

32. Conform art.1 din Legea serviciului public nr. 443-XIII din 04 mai 1995 (abrogată prin Legea nr.158/2008), serviciul public înseamnă totalitatea autorităților publice și activitatea persoanelor ce ocupă posturi în aparatul acestor organe, îndreptată spre realizarea împuternicirilor acestor autorități în scopul dezvoltării economiei, culturii, sferei sociale, promovării politicii externe, apărării ordinii de drept și asigurării securității naționale, ocrotirii drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor; funcție publică înseamnă unitate primară a autorității publice, care determină locul și rolul cetățenilor în munca socială în sistemul serviciului public, drepturile și obligațiile, exigențele față de pregătirea lui profesională.

33. Potrivit art.3 alin.(1) din Legea serviciului public, acțiunea prezentei legi se extinde asupra persoanelor care dețin funcții publice în autoritățile publice centrale și locale prevăzute în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei legi.

34. Prin urmare, instanța de apel a conchis în contextul Legii nr. 443-XIII din 04 mai 1995, având în vedere că reclamanta a fost numită prin ordin, îndeplinea o funcție de interes public în domeniul educației, într-o subdiviziune din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, activând în regim în perioada 1994- 2005, că se constată cu certitudine că, Carolina Levcenco în perioada de timp enunțată a ocupat funcții publice.

35. În acest context, instanța de judecată a apreciat ca fiind eronată aplicarea Legii nr. 158-XVI din 04 iulie 2008 pentru anii 2003-2005, or această lege nu era în vigoare în perioada de activitate a reclamantei.

36. Or, conform art. 7 din Codul civil (în vigoare în perioada enunțată), legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

37. În aceste condiții, s-a concluzionat că pentru perioadele relevante speței (anii 1994-1995 și respectiv anii 2003-2005) atât în funcția de metodist, cât și în funcția de specialist-metodist, în ambele cazuri, reclamanta a îndeplinit funcții publice, iar perioadele de timp vizate urmau a fi luate în calcul la stabilirea pensiei în calitate de funcționar public, situație ce denotă că la data depunerii cererii de stabilire a pensiei, Carolina

Levcenco confirma un stagiu de cotizare în serviciul public mai mare de 15 ani.

38. Deci, contrar aserțiunilor Casei Naționale de Asigurări Sociale expuse în cererea de apel, instanța de apel a conchis că la momentul depunerii cererii de stabilire a pensiei, Carolina Levcenco confirma un stagiu de cotizare în serviciul public mai mare de 15 ani, motiv pentru care se deduce că în mod eronat, ilegal și neîntemeiat a fost emisă decizia nr. 15/2021/21611 din 29 octombrie 2021, prin care s-a respins cererea privind acordarea pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public.

39. Din sensul prevederilor art.30 alin. (3), art.33 alin. (1) lit.a),b),c), art.40 alin.(1), (2) din Legea privind sistemul de pensii, derivă că, acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

40. Instanța de apel a notat că, este cert și faptul că temeiurile privind reexaminarea drepturilor la pensie, sunt reglementate de prevederile art. 33 alin. (1) din Legea privind sistemul de pensii, astfel încât, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie; transferării la altă categorie de pensie; persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

41. Analizând circumstanțele de fapt ale speței și ținând cont de faptul că, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Leova s-a expus deja asupra aspectului privind acordarea dreptului la pensie al Carolinei Levcenco, având în vedere și actele pe care le-a prezentat reclamanta și din care a rezultat și vechimea sa de muncă necesară în acest sens, emiterea unei decizii de respingere a cererii privind acordarea pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public, peste aproximativ 2 luni din data depunerii de cererii privind acordarea pensiei pentru vechimea de muncă, constituie o gravă abatere de la procedura impusă prin Legea nr. 156/1998.

42. De altfel, se impune a fi precizat că, prin prisma art.33 din Legea nr.156/1998, se constată că, lipsesc circumstanțe care ar justifica reexaminarea dreptului la pensie, motiv pentru care se impune concluzia că, decizia privind reținerea plății pensiei, notificarea de restituire a pensiei și decizia emisă în procedură prealabilă, sunt viciate, acestea fiind emise cu încălcarea procedurii legale și constituie o ingerință în dreptul reclamantei / intimat la pensie pentru vechimea de muncă.

43. Totodată, Colegiul menționează că, potrivit art.224 alin.(1), lit.(b) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri, în baza

unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emiteră a actului este întemeiată.

44. În acest context, instanța de apel a menționat că potrivit dosarului administrativ, se atestă că, prin decizia de suspendare a plății pensiei din 29.10.2021 nr.2021/15/21605 s-a suspendat achitarea pensiei (f.d.38, dosar administrativ), iar în circumstanțele expuse, fiind constatată ilegalitatea actelor menționate supra și având în vedere obligația instanței de a cerceta din oficiu starea de fapt, se impune necesitatea anulării și deciziei din 29.10.2021 nr.2021/15/21605, prin care s-a suspendat plata pensiei, adoptată în procedura prealabilă.

45. Curtea Constituțională în Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

46. Instanța de apel a considerat relevantă speței hotărârea CtEDO emisă în cauza Gaygusuz versus Austria (1996), în care Curtea a statuat că, pensia constituie un drept patrimonial în sensul articolului 1 din Protocolul 1 al Convenției pentru drepturile omului și se constată o discriminare în sensul articolului 14, dacă lipsește o justificare obiectivă rezonabilă pentru diminuarea patrimoniului reclamantului. În speța Akdejeva versus Letonia (2007), CtEDO a obligat statul leton la despăgubiri, stabilind că a fost încălcat articolul 6 din Convenția drepturilor omului și articolul 1 din Protocolul 1, în cazul în care se procedează la recalcularea în minus a pensiei, dat fiind că este vorba despre un drept câștigat.

47. La caz, fiind constat cert că, Carolina Levcenco a probat în totalitate faptul că, pentru perioadele relevante speței (anii 1994-1995 și respectiv anii 2003-2005), atât în funcția de metodist, cât și în funcția de specialist-metodist, reclamanta a îndeplinit funcții publice, considerente din care, Casa Națională de Asigurări Sociale nu poate respinge în stabilirea pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public în privința Carolinei Levcenco.

48. În partea ce ține de cheltuielile de asistență juridică, instanța de apel a reținut că pe parcursul judecării prezentei cauze, interesele intime/reclamante Carolina Levcenco au fost reprezentate de avocatul

Igor Șcheau, iar pentru serviciile prestate de acest avocat, reclamanta a achitat suma de 5 000,00 lei cu titlu de onorariu, fapt confirmat prin bonul de plată seria GL nr. 125085 din 16 iulie 2022 (f. d. 67).

49. În context, instanța de apel a citat prevederile art.96 alin.(1), (1¹) din Codul de procedură civilă, precum și că pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

50. Instanța de apel a subliniat că pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

51. La caz, reieșind din complexitatea cauzei, volumul de lucru prestat de avocat, dar și faptul că prezentul litigiu a fost soluționat într-o singură ședință de judecată în prima instanță și o singură ședință în instanța de apel, totodată având în vedere volumul de lucru al avocatului, Completul va încasa din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Carolina Levenco suma de 2 000,00 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, cuantum care este apreciat ca fiind real, necesar și rezonabil, în rest, solicitarea de compensare a cheltuielilor de asistență juridică urmând a fi respinse.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

52. La 20 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.131), Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs nemotivat, iar la 30 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.137), a depus motivarea acestuia împotriva deciziei din 13 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

53. În susținerea recursului, recurentul a invocat că, instanța de apel la examinarea cauzei a emis o decizie pripită nefiind studiate minuțios actele normative în vigoare, care reglementează obiectul litigiului. Nu au fost luate în considerare argumentele aduse prin materialele probante. Decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

54. Potrivit art.44 din Legea nr.156/14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în vigoare până la 01 ianuarie 2017, asiguratul (femeie) cu statut de funcționar public, care a realizat un stagiu de cotizare total, de 30 ani, confirmă un stagiu de cotizare în serviciul public de cel puțin 15 ani beneficia de dreptul la pensie ca funcționar public anticipat calculată în cuantum de 75% din venitul mediu lunar asigurat pentru ultimele 60 de luni de activitate în serviciul public.

55. Prin Legea nr.290/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr.156/1998, a fost abrogat capitolul VI, unde erau prevăzute normele de stabilire a pensiei ca funcționar public.

56. Totodată, prevederile Legii nr.290/2016 nu se vor aplica funcționarilor publici care, la momentul intrării în vigoare a prezentei legi (01.01.2017), au realizat stagiul total de cotizare, femeile de 30 ani și de cel puțin 15 ani în serviciul public.

57. În stagiul de cotizare în serviciul public se includeau/includ următoarele perioade: a) de activitate în funcții publice în autoritățile publice centrale și locale prevăzute în anexa nr.1 la Legea serviciului public nr.443/1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009) și în anexa nr.1 la Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public; b) de activitate în funcții publice în autoritățile publice care au activat pe teritoriul Republicii Moldova până la data intrării în vigoare (01.01.1996) a Legii serviciului public nr.443/1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009), conform modului stabilit de Guvern. Astfel, la calcularea stagiului de cotizare în serviciul public se include activitatea în autoritățile publice în funcțiile asupra cărora se extinde sfera de acțiune a Legii serviciului public și anume: Nomenclatorul autorităților publice care au activat până la punerea în aplicare a Legii serviciului public nr. 443/1995 (în vigoare de la 01.01.1996) și al funcțiilor publice din cadrul lor, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.412/2004 și modificat prin Hotărârea Guvernului nr.611/2006; Clasificatorul unic al funcțiilor publice aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 312/1998; Clasificatorul unic al funcțiilor publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.151/2001 (cu excepția funcțiilor publice de deservire tehnică); Legea nr.155/2011

pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice; Hotărârea Guvernului nr. 1001/2011 privind punerea în aplicare a unor acte legislative. Respectiv, funcționar public este persoana care ocupă funcție de stat remunerată și care dispune de ranguri și grade, stabilite în conformitate cu principiile Legii serviciului public nr.443/1995, abrogată prin Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, în vigoare de la 01.01.2009.

58. Totodată, în conformitate cu art.2 din Legea nr. 1263/1997 despre Regulamentul de conferire a gradelor de calificare funcționarilor publici, în vigoare de la 25.09.1997, funcționarilor care, la data publicării prezentei legi, lucrează în serviciul public li se conferă inițial grad de calificare conform rangului funcției deținute, în corespundere cu pregătirea profesională și eficiența muncii, în baza propunerilor pe care o comisie constituită special în acest scop le prezintă conducătorului autorității publice respective. Gradele de calificare se conferă de autoritatea publică ce a încadrat persoana în serviciul public. Conferirea gradului de calificare se perfectează printr-un act, semnat de conducătorul autorității publice respective. Gradele de calificare se conferă funcționarilor publici consecutiv, la vechimea minimă în gradul de calificare anterior, ținându-se cont de pregătirea lor profesională, de rezultatele muncii și ale atestării efectuate în modul stabilit de legislație. Dacă persoana care se încadrează în serviciul public nu are gradul de calificare necesar deținerii funcției de rangul respectiv, i se stabilește o perioadă de probă de până la 6 luni conform art. 16 din Legea serviciului public.

59. Urmare examinării actelor înaintate la 09 septembrie 2021 de către CTAS Leova privind solicitarea stabilirii pensiei ca funcționar public, organul de asigurări sociale a refuzat în stabilirea pensiei ca funcționar public, (decizia de refuz nr. 21611 din 29 octombrie 2021) deoarece conform documentelor prezentate și datelor din contul personal de asigurări sociale până la 01 ianuarie 2017 nu se confirmă cel puțin 15 ani stagiul de cotizare în serviciul public (stagiul special confirmat este de 11 ani 01 lună 16 zile).

60. Totodată, perioada de activitate în funcție de metodist de la 11 aprilie 1994 până la 05 august 1999 în cadrul Inspectoratului Școlar raional Leova, cât și perioada de activitate de la 14.07.2003 până la 18.09.2005 în funcție de specialist principal-metodist la Centrul Metodic nu este inclusă în calculul stagiului special realizat în serviciu public, deoarece nici funcția, nici autoritatea nu se regăsesc în actele normative enumerate ce ar acorda dreptul la pensie ca funcționar public. Respectiv, stagiul special în serviciul public se confirmă începând cu 19 septembrie 2005 până la 31 decembrie 2016 (11 ani 01 lună 16 zile). În contextul celor expuse, a indicat lipsa temeiului legal de anulare a deciziei de refuz nr.15/2021/21611 din 29 octombrie 2021, notificării nr.1-01/19-818 din 17 noiembrie 2021 și a deciziei nr.2021/15/1/21758 din 11 noiembrie 2021 privind restituirea pensiei încasate necuvenit. Or, solicitarea intimății privind includerea în stagiul

special ca funcționar public a perioadei de activitate în funcție de specialist principal-metodist la Centrul Metodic nu are o reglementare juridică și un suport probatoriu pertinent, în vederea admiterii pretenției invocate.

61. Recurentul a indicat că analizând actele judecătorești motivate, atât instanța de fond, cât și Curtea de Apel au anulat actele solicitate prin acțiunea înaintată însă, au omis a se expune asupra pretenției privind obligarea autorității publice de a achita intimatei pensia de care aceasta ipotetic a fost lipsită prin efectele deciziilor contestate. În motivarea actelor emise atât instanța de fond cât și instanța de apel reține că CNAS nu poate respinge stabilirea pensiei pentru limita de vârstă ca funcționar public intimatei, însă nici nu constată dreptul acesteia la prestația respectivă.

62. Totodată, a considerat neîntemeiată și neargumentată admiterea acțiunii înaintate, deoarece atât suportul probatoriu anexat la materialele dosarului cât și temeiul legal denotă faptul că funcția deținută de intimată pe perioada litigioasă nu este considerată funcție publică. La examinarea cerințelor înaintate, instanța de apel a interpretat în mod eronat normele de drept material pertinent speței, fapt ce a succedat emiterea unei soluții greșite și neîntemeiate. Decizia instanței de apel este nemotivată, nu au fost elucidate toate circumstanțele importante speței și a fost aplicate eronat normele relevante speței.

63. La 31 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatei copia recursului depus, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (f.d.142-143).

64. La 25 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.144), Carolina Levcenco, reprezentată de avocatul Igor Șcheau, a depus referință la recurs, solicitând declararea acestuia inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

65. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

66. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție la examinarea admisibilității recursului va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului,

67. Art. 244 din Codul administrativ:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

68. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. (2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

69. Art. 246 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când:

- a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;
- b) recursul este depus în mod repetat;
- c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;
- d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1);
- e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.245 alin.(2);
- f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art.244 alin.(2), art.233 alin.(1) și (2) și art.234 alin.(2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

70. Referitor la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că instanța de apel a pronunțat dispozitivul deciziei la 13 iunie 2023. Prin intermediul poștei electronice (f.d.130), la 16 iunie 2023 instanța de apel a notificat dispozitivul deciziei instanței de apel, iar la 10 octombrie 2023, decizia motivată. Astfel, recursul depus Casa Națională de Asigurări Sociale a fost înaintat cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

71. Din analiza prevederilor legale enunțate supra rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, depus până la data de 01 septembrie 2023, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la

art. 246 alin. (2) din Codul administrativ, dar urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

72. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

73. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

74. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

75. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

76. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de

totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

77. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

78. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigură Sociale.

79. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 230, art. 246 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023),

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

**Declară inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigură Sociale.
Încheierea este irevocabilă.**

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă